

Dr hab. Agata Pierścieniak prof. UJK
Katedra Zarządzania
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Rzeszów 22.03.2020

Wydział Zarządzania P.Cz.
Sekretariat

Wpł. dn. 25.06.2020

RECENZJA
rozprawy doktorskiej mgr Karoliny Małgorzaty Karbownik
Pt. Zarządzanie telepracownikami z niepełnosprawnością
napisanej pod kierunkiem naukowych,
promotora dr hab. Bogusławy Ziółkowskiej prof. PCz
oraz promotora pomocniczego dr hab. Oksany Seroka-Stolka prof. PCz

Podstawą opracowania recenzji jest pismo kierownika dyscypliny nauki o zarządzaniu na Wydziale Zarządzania, Politechniki Częstochowskiej prof. dr hab. Felicjana Bykola, informujące o decyzji Rady Dyscypliny Naukowej Nauk o Zarządzaniu i Jakości z dnia 21. stycznia 2020 roku w sprawie przygotowania przeze mnie recenzji.

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr Karoliny Małgorzaty Karbownik pt. *Zarządzanie telepracownikami z niepełnosprawnością* napisana na wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, pod kierunkiem promotora dr hab. Bogusławy Ziółkowskiej prof. PCz oraz promotora pomocniczego dr hab. Oksany Seroka-Stolka prof. PCz składająca się z 305 stron w tym: abstrakt (wersja w j. polskim i angielskim), wstęp, pięć merytorycznych rozdziałów, podsumowanie, bibliografia, spisu tabel, wykresów, schematów, aneks i summary.

Recenzja składa się z trzech części; I. omówienie treści poszczególnych składowych rozprawy; II. merytoryczna ocena rozprawy; III. konkluzja i rekomendacje dla Rady Dyscypliny Nauk o Zarządzaniu i Jakości co do dalszego procedowania.

I. Omówienie składowych recenzowanej rozprawy

Przedmiotem rozważań podjętych w dysertacji przez Doktorantkę, jest tematyka telepracy i specyfika procesu zarządzania telepracownikami z niepełnosprawnością. Zasadnicza część rozprawy zawarta jest na 218 stronach, które obejmują wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych oraz podsumowanie. Trzy pierwsze rozdziały tego tekstu stanowią wstęp teoretyczny, rozdział czwarty - to część empiryczna dotycząca poznania specyfiki zarządzania

podrozdziału jest zaprezentowanie zawartych w nich treści na tle wyników badań zamieszczonych w artykułach naukowych oraz raportach np. PARP, co znacznie podnosi wartość przeprowadzanych rozważań.

W rozdziale 3. pt. *Osoba z niepełnosprawnością jako telepracownik* mgr Karolina Małgorzata Karbownik prezentuje definicje i statystykę dotyczącą osób niepełnosprawnych oraz ich ograniczenia, znaczenie pracy w ich życiu. Prezentuje także wymagania w zakresie dostosowania stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W opinii recenzenta zaprezentowane w rozprawie rozdziały teoretyczne są logiczne i stanowią mocną podbudowę dla empirycznych rozważań. Umiejętność ogólnego przedstawienia wiedzy z zakresu gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego, wyboru tych aspektów, które łączą się z podjętym tematem jest niełatwą sztuką, którą podjęła Doktorantka. Innym pozytywnym elementem jest narracyjny sposób prowadzenia wywodu myślowego, który pozwala czytelnikowi poznać argumenty prezentowane przez Doktorantkę co daje poczucie uporządkowania i logiki treści.

Dużą wartością części teoretycznej jest wykorzystanie badań do zaprezentowania charakterystyki telepracy (rozdział II) oraz aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością (rozdział III). Doktorantka decydując się na próbę wyjaśniania istoty tych zjawisk nie tylko poprzez powszechne definicje ale także poprzez statystyki czy rzeczywistą opinię respondentów, podjęła odważne wyzwanie. Wykorzystanie do tego wyników badań zebranych w ramach dużych projektów, finansowanych przez regionalne oddziały Agencji Rozwoju Regionalnego lub PARP (np. projekt *Telepraca ogólnopolski program promocji i szkoleń dla przedsiębiorców*), które zostały zaprezentowane przez profesjonalne firmy analityczne i szkoleniowe w raportach jest oryginalnym pomysłem. Wykorzystanie tzw. szarej literatury do opisu analizowanych zjawisk nie tylko pokazuje ich praktyczną stronę, ale także świadczy o dojrzałości doktorantki w obszarze samodzielnej syntezy wiedzy i wpisuje się w nowy trend rozwijający się w nauce.

W tej części jest brak jest jednak jednoznacznych definicji kluczowych pojęć przyjętych w pracy, głównie odnosi się to do pojęcia zarządzanie i zarządzanie personelem. Wprawdzie sposób prezentowania elementów zarządzania (rozdział 2, perspektywa problemów zarządczych) jest logiczny, jednak brak jednoznacznej definicji i przyjęcia konkretnej perspektywy naukowej w dalszych rozważaniach obniża nieco walory zaprezentowanej części teoretycznej w tym obszarze.

znoszenie barier e-pracowników z niepełnosprawnością; obszary stosowania rozwiązań systemowych w zarządzaniu telepracownikami z niepełnosprawnością; autorski kodeks telepracy. Ostatnim elementem tego rozdziału jest model zarządzania telepracownikami z niepełnosprawnością (w formie schematycznej i opisowej). Rozdział ten jest jednym z ważniejszych w tej dysertacji, bo prezentuje autorski model zarządzania telepracownikami, czyli cel pracy.

Ostatni element merytorycznej części dysertacji stanowi „Podsumowanie”, w którym Doktorantka syntetycznie odnosi się do celu pracy i poszczególnych elementów opisywanych w dysertacji podsumowując to co zostało zaprezentowane w tekście głównym. W oparciu o część empiryczną recenzent stwierdza, że mgr. Inż. Karolina Małgorzata Karbownik może samodzielnie prowadzić badania naukowe, ponieważ jasno przedstawiła problem badawczy, dobrała szeroki wachlarz właściwych metod badawczych i na ich podstawie sformułowała nową wiedzę wpisującą się w obszar dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.

II. Ocena pracy:

1. Tematyka rozprawy (wybór problematyki badawczej; umiejętność formułowania obszaru badań; charakter rozprawy)

Tematem recenzowanej rozprawy doktorskiej jest telepraca rozumiana przez Doktorantkę jako *forma organizacji pracy*. Tematyka ta nie jest nowa, ale bardzo aktualna z trzech perspektyw. Dwie pierwsze, na które wskazuje Doktorantka, to forma pracy aktywizująca osoby niepełnosprawne, która może przynieść korzyści przedsiębiorcom oraz adaptacja nowych technologii i wpisanie się w trend gospodarki opartej na wiedzy. Trzecia perspektywa to pozyskanie szerszej wiedzy na temat zarządzania telepracą, co w zmieniających się warunkach społeczno – ekonomicznych na przestrzeni ostatnich miesięcy (styczeń – kwiecień 2020r.), gdzie praca zdalna, stała się podstawą funkcjonowania niejednej firmy, jest ważnym tematem, który buduje nową niezwykle potrzebną wiedzę w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi. W tym kontekście podjęty cel: „*Sformułowanie zintegrowanego modelu zarządzania telepracą w przedsiębiorstwie, opartego na nowoczesnych technologiach informatyczno - komunikacyjnych, a wykorzystującego potencjał osób niepełnosprawnych*”, który jak podkreśla Doktorantka może być wykorzystany do zarządzania również pracownikami pełnosprawnymi jest potrzebnym i istotnym obszarem wiedzy, który w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego uzupełnia lukę wiedzy w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi.

Recenzenta skierowując uwagę na pewne uporządkowanie zgromadzonych danych, które jednak nie zostało w pełni wyjaśnione.

Podsumowując metodyka zaprezentowanej rozprawy doktorskiej nie jest standardowa, ale posiada cechy i elementy, które pozwalają recenzentowi ocenić ją pozytywnie uznając duży wkład Doktorantki w przygotowanie i zebranie danych.

Kolejnym elementem w ocenie jest prezentacja wyników badań. Doktorantka gromadząc duży zasób danych (załącznik 1 ankieta dla kierowników zawiera 43 pytania plus metryczkę, pozyskano 150 respondentów; załącznik 2 ankieta dla osób z niepełnosprawnością zawiera 31 pytania plus metryczkę, pozyskano 200 respondentów) szczegółowo zaprezentowała je w 54 tabelach oraz na 32 wykresach (strony od 126 do 189) stosując do analizy głównie statystyki opisowe. Szczegółowość analizy danych jest duża, co świadczy o rzetelnym podejściu Doktorantki do rozpoznania badanego zjawiska. Dopełnieniem tej analizy jest synteza zdobytej wiedzy w podrozdziale 4.2 dokonana za pomocą technik SWOT i TOWS. Doktorantka w tej części zaprezentowała aspekty teoretyczne prezentowanych metod ale pominęła (niestety) przedstawienie celowości ich zastosowania w metodyce badań. Jednak wartość opisów badanych zjawisk uzyskana za pomocą tych technik oraz synteza nowej wiedzy jaką Doktorantka uzyskała w tym fragmencie pracy uprawnia recenzenta do uznania tego etapu badań za kluczowy w osiągnięciu celu pracy i adekwatny metodycznie w stosunku do założonych celów.

Wnioski z realizowanych badań doktoranta zaprezentowała w dwóch fragmentach rozdział 5 i podsumowanie. Na wstępie analizy merytorycznej tych fragmentów należy podkreślić duże walory poznawcze rozdziału 5, w którym Doktorantka przedstawiła modelowe rozwiązania w zarządzaniu telepracownikami z niepełnosprawnością. Struktura tego rozdziału zawiera cztery główne elementy; opis podstawowych funkcji zarządzania ujętych w chronologii: planowanie, organizowanie, kontrola i motywacja. Wartością tych opisów jest wskazanie poszczególnych elementów każdej z funkcji w sposób hasłowy z jednoczesną syntetyczną ich interpretacją rozwijającą te hasłowe skróty w bardzo logicznym opisie. Ten bardzo oryginalny sposób interpretacji wyników badań, świadczy o praktycznych umiejętnościach Doktorantki w zakresie tworzenia nowej wiedzy, jest przykładem umiejętności prezentowania informacji w sposób klarowny i praktyczny.

Kluczowy element dysertacji czyli model zarządzania telepracownikami zaprezentowany w formie graficznej i opisowej (tabela) w końcowej części rozdziału 5 jest również przykładem syntezy wiedzy. Analizując konstrukcje zaproponowanego modelu warto

3. Kompozycja strukturalna rozprawy, źródła literaturowe, i strona warsztatowa (układ pracy, bibliografia, język, poziom edytorski).

Kompozycja strukturalna pracy jest przejrzysta. Układ rozdziałów jest dopasowany do podziału dysertacji na część teoretyczną (rozdział 1,2,3) i część empiryczną (rozdział 4,5). Odczuwa się brak oddzielnego rozdziału metodycznego, którego wprowadzenie znacznie podniosłoby rangę naukową pracy i poprawiło przejrzystość prowadzonych badań. Zawartość merytoryczna poszczególnych podrozdziałów jest adekwatna do ich tytułów.

Sposób prowadzenie wywodu myślowego zarówno w części teoretycznej jak i empirycznej jest zasadniczo logiczny. Brak definicji pojęć „zarządzanie” i „zarządzanie personelem” oraz formułowanie ich funkcji blokuje klarowny wywód naukowy.

Zastosowany język jest komunikatywny, większość kwestii jest rzetelnie wyjaśniona. Przejrzystość zaprezentowanych treści ułatwia 86 tabel, 42 wykresy i 1 schemat. Przejrzystość rozważań naukowych poprawia prezentacja 2 kompletnych, oryginalnych kwestionariuszy badawczych dołączonych w formie załączników (załącznik 1 i 2). W pracy wykorzystano adekwatną literaturę przedmiotu w formie 211 pozycji zwartych, 11 aktów prawnych, 75 stron internetowych (tzw, netografii). Dobór oraz sposób wykorzystania źródeł bibliograficznych ze względu na podjęty temat badawczy jest prawidłowy.

Reasumując, ocena przedłożonej do recenzji dysertacji w części kompozycja strukturalna rozprawy, źródła literaturowe i strona warsztatowa jest pozytywna.

III. Konkluzja i rekomendacja

Biorąc pod uwagę opinie zaprezentowaną w poszczególnych częściach przeprowadzonej oceny stwierdzam, że **rozprawa doktorska** mgr Karoliny Małgorzaty Karbownik pt. „Zarządzanie telepracownikami z niepełnosprawnością” **stanowi oryginalne ujęcie badanego problemu tym samym spełnia oczekiwania i wymogi stawiane dysertacjom doktorskim** określone w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 14 marca 2003 roku wraz z późniejszymi zmianami.

Do takiego stanowiska upoważniają mnie następujące argumenty:

- wysoka aktualność podjętej tematyki oraz jasno określone i zrealizowane cele,
- właściwy dobór metod badawczych i narzędzi badawczych,
- walory poznawcze rozprawy zaprezentowane w bardzo kompleksowym podejściu do badanej problematyki oraz umiejętnością syntetycznego budowania nowej wiedzy